

Begeleiden van intervisie met vakgenoten

Vrijdag 30 oktober, 13 november 2020 en 29 januari 2021, 9.15 – 16.15.

Plaats: Conferentiecentrum Soeterbeeck.

Begeleiden van intervisie met vakgenoten

Binnen de medische beroepsgroep wordt intervisie gebruikt als middel om gezamenlijk te reflecteren op en te leren van casuïstiek en dilemma's die één van de deelnemers inbrengt. Voor een goed resultaat is van belang om intervisiesessies zodanig vorm te geven dat de inbrenger van een casus goed gehoord wordt en dat hierbij de juiste diepgang wordt bereikt. Het begeleiden van intervisie vergt daarom specifieke deskundigheid. Dit driedaagse programma is bedoeld om deze deskundigheid te verwerven. Je oefent met intervisie-begeleiding, verschillende intervisiemethodieken en kunt na afloop zelfstandig intervisie-groepen begeleiden.

Wat is intervisie?

Intervisie is een manier van leren waarbij kennis en ervaring met collega's wordt gedeeld, maar waarbij vooral de professionele opvattingen en het gedrag van de beroepsbeoefenaar centraal staan. Bij intervisie brengen deelnemers in een (vaste) groep om de beurt een vraagstuk in. In overleg met de inbrenger kiest de begeleider (of *facilitator*) vooraf een gespreksmethode die goed aansluit bij het vraagstuk. Door de vragen die de groep aan de inbrenger van een casus stelt, wordt deze tot nadenken aangezet. De groep levert geen oordeel of oplossing. De onderzoekende vragen dienen vooral de reflectie van de casus inbrenger, zodat deze hiervan leert en zijn of haar handelswijze kan verbeteren. Omdat het doorgaan om herkenbare casus gaat, leren ook de overige deelnemers hiervan.

Docenten

Maaïke Kersten is gedragswetenschappelijk docent en trainer bij de SGBO.

Vincent van Reusel is gedragswetenschappelijk docent en trainer bij de SGBO.

Telefonische intakes

De docenten maken vooraf kennis met de deelnemers via een telefonische intake. Hierbij wordt aandacht besteed aan de volgende vragen:

- Waarom heb je je aangemeld voor de training?
- Wat is je ervaring met intervisie?
- Wat is je ervaring met de rol van facilitator/procesbegeleider?
- In hoeverre heb je kennis van/ervaring met diverse intervisiemethoden?
- Wat zijn je ervaringen tot dusver met intervisie?
- Wat zijn je individuele leervragen.

Praktijkervaring opdoen

De drie cursusdagen hebben een vaste opbouw: het accent in de ochtend ligt op de overdracht van kennis en vaardigheden. In de middag wordt er concreet geoefend met intervisiemethoden, waarbij de deelnemers ombeurten de rol van facilitator invullen. Zij krijgen ook de opdracht om tussentijds te oefenen. De deelnemers begeleiden bij voorkeur al een eigen intervisiegroep of zorgen dat ze in hun eigen ict-groep gedurende de cursusperiode kunnen oefenen met het begeleiden van intervisie om het geleerde ook meteen in de praktijk te kunnen brengen.

Aanvullende informatie voor ABSG

Deze driedaagse training wordt georganiseerd op verzoek van HTC voor bedrijfsartsen met de (toekomstige) rol van begeleider van intervisie/ICT. De training is gebaseerd op scholingsdagen voor ICT begeleiders bij HTC die de SGBO al enkele jaren organiseert.

Het programma voor dag 1 is hieronder volledig uitgewerkt. Voor dag 2 en 3 wordt een globale beschrijving gegeven. De reden is dat de deelnemers aan het einde van dag 2 en 3 in overleg met de docenten enkele intervisie methoden selecteren waarmee ze de eerstvolgende dag aan het werk gaan. De docenten, allebei vertrouwd met het begeleiden van intervisie, werken het ochtendprogramma zo uit dat de ins en outs van deze methoden aan de orde komen, als aanvulling op de zelfstudie van de deelnemers. We verwachten door dit keuze element beter aan te sluiten op de leervragen van de deelnemers.

Het is de vraag welke coronamaatregelen de komende maanden nodig zullen zijn en wat de gevolgen hiervan zijn voor ICT/intervisie. Uitstellen van bijeenkomsten of het werken met online sessies heeft gevolgen voor de oefenmogelijkheden van de deelnemers. De docenten zullen hierop in moeten spelen naar bevind van zaken.

Bij voldoende belangstelling zal deze training ook worden verzorgd voor andere groepen collega's.

Uitgewerkt programma

Vorbereidende opdracht voor dag 1

De deelnemers lezen ter voorbereiding de eerste hoofdstukken uit Monique Bellersen en Inez Kohlmann. Praktijkboek intervisie. Proces en methoden. Amsterdam: Boom uitgevers. Zij denken na over een casus die ze kunnen inbrengen.

Dag 1: Introductie

Deze eerste dag staat in het teken van kennismaking met elkaar en met de docenten. Ook is er uitleg over de werkwijze tijdens de cursusdagen.

We bespreken vervolgens wat intervisie is en wat het kan opleveren. We staan stil bij de spelregels en voorwaarden voor intervisie en bij het soort casuïstiek dat hiervoor geschikt is. Uiteraard is er ook aandacht voor de rol en stijl van de facilitator. Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten? In de middag oefenen we met twee veel gebruikte methodes: de incidentmethode en de tien stappenmethode.

Resultaat

- Je hebt stil gestaan bij de vraag wat bijdraagt aan het succes van een intervisie-bijeenkomst.
- Je hebt geoefend met het stellen van 'goede vragen' die deelnemers aan het denken zetten.
- Je hebt geoefend met intervisie volgende de incidentmethode of de tien stappenmethode.

Programma

9.15 Kennismaking

De deelnemers maken kennis met elkaar en met de docenten.

Er is uitleg over het programma. De vragen genoemd in de introductie komen aan de orde.

10.15 Voorkennis oefening

In subgroepen van drie tot vier personen: ieder groepje beantwoordt de volgende vragen:

- Waarom doen professionals intervisie en wat zijn de belangrijkste kenmerken?
- Wat zijn voor- en nadelen van intervisie met directe collega's?
- Wat zijn de belangrijkste spelregels voor een intervisiegroep?
- Wat zijn valkuilen bij intervisie voor een facilitator?
- Wat zijn de belangrijkste kenmerken van een 'goede' casus?

Korte plenaire afronding waarin de subgroepdiscussie kort wordt gedeeld.

11.15 **Pauze**

11.30 **Persoonlijke voorkeuren rond leren**

Oefening op basis van de *Learning Style Inventory*. Invullen van de vragenlijst, scores inventariseren en uitwisseling in subgroepen.

We maken een koppeling tussen de persoonlijke leervoorkeur en het overzicht van methoden uit het Praktijkboek intervisie. Welke methoden spreekt je het meest aan? Is dit te begrijpen vanuit je leerstijl?

12.30 **Lunch**

13.30 **De kunst van het vragen stellen**

Plenaire uitleg over het belang van het stellen van goede, open en onderzoekende vragen om deelnemers aan het denken te zetten. Oefening met het formuleren van vragen waarmee je de ander tot denken aanzet.

14.30 **Intervisie in twee subgroepen**

De deelnemers kiezen voor een van de twee subgroepen waarin verschillende methodes worden aangeboden (incident methode of tienstappenmethode). De groepen zullen ongeveer gelijk zijn qua omvang. De docenten zijn ieder bij een subgroep aanwezig.

In de subgroep is er eerst aandacht voor:

- Kiezen van een casus, hoe doe je dat? Keuze op basis van individuele 'prangendheid' (cijfer 1/10) voor de inbrenger is beter dan op basis van 'gezamenlijke interesse'. Een gevoel van urgentie draagt bij aan een goed resultaat.
- Kiezen van een facilitator: wie van de deelnemers wil (met hulp van de docent)?
- Time-outs om uitleg en feedback te geven.
- Thee/koffiemoment tijdens de intervisiesessie.

16.00 **Afronding**

- Terugblik op het programma: wat was leuk, leerzaam, bruikbaar?
- Selecteren van twee of drie nieuwe methoden uit het Praktijkboek intervisie.
- Afspraken over huiswerk: bestuderen de hoofdstukken waarin deze methoden beschreven worden en het uitwerken van een casus.
- Invullen digitaal evaluatieformulier.

16.15 **Afsluiting**

Vorbereidende opdracht voor dag 2

De deelnemers lezen ter voorbereiding de hoofdstukken uit Praktijkboek intervisie. Proces en methoden die aansluiten op de geselecteerde intervisie methoden.

Zij denken na over een casus die ze in willen brengen en stellen zich de vraag welke methode het meest geschikt is om deze casus te bespreken.

De deelnemers benutten wat ze geleerd hebben zo mogelijk in praktijk.

Dag 2: Aandacht voor het groepsproces

Deze tweede dag staat het groepsproces centraal. Wat doe je wanneer het niet lekker loopt in de groep. Hoe herken je dat er wat aan de hand is? Hoe reageer je dan? We oefenen in het hanteren en benoemen daarvan. Er is aandacht voor de dynamiek en weerstand in groepen en voor het belang van psychologische veiligheid in een gespreksgroep. Daarnaast is er aandacht voor de intervisiemethoden die door de deelnemers zijn geselecteerd voor deze dag.

Resultaat

- Je hebt stil gestaan bij de vraag hoe je kunt interveniëren wanneer er wat gebeurt in een intervisie of ICT groep wat het groepsproces hindert (bijvoorbeeld dominant gedrag, weerstand).
- Je weet wat bijdraagt aan een veilige en constructieve sfeer tijdens van een intervisie-bijeenkomst.
- Je weet dat de aard van de ingebrachte casus leidend is bij de keuze van een geschikte intervisiemethode.
- Je hebt geoefend met intervisie volgende de methoden die voor deze dag zijn geselecteerd.

9.15 Welkom op dag 2

Hebben de deelnemers al wat kunnen doen met wat ze leerden op dag 1?

Uitleg over het programma. Ruimte voor eerste vragen over de zelfstudieopdracht.

9.45 Het groepsproces

Plenaire uitleg over de dynamiek van groepen. Veel voorkomende situaties passeren de revue. Samen met de deelnemers wordt nagedacht over passende interventies.

Door deelnemers ingebrachte knelpunten kunnen worden geoefend in korte rollenspelen.

11.00 Pauze

11.15 Aandacht voor de geselecteerde interventiemethoden

De docenten bespreken de geselecteerde interventiemethoden, rekening houdend met de zelfstudie van de deelnemers.

Geïntervieweerd wordt welke casus de deelnemers kunnen inbrengen. Besproken wordt welke methode het best aansluit bij specifieke casus? Waarom is het belangrijk hierop te letten? Het doel is duidelijk te maken dat de casus leidend is voor de keuze van een passende intervisiemethode en dat de facilitator daarom moet informeren welke casus zullen worden ingebracht. Zeker in het begin is voldoende voorbereiding belangrijk voor een goed resultaat.

Ruimte voor vragen en discussie.

Selectie van de casus die in de middag behandeld zullen worden en de deelnemers die het gesprek zullen begeleiden.

12.30 **Lunch**

13.30 **Intervisie in twee subgroepen**

Gedurende de middag wordt opnieuw gewerkt in twee subgroepen, ieder begeleid door een van de docenten. Er wordt nu meteen begonnen met intervisie volgens een van de geselecteerde methoden. Er is ruimte om ook met de andere methode of methode te oefenen bij een tweede of derde casus.

De feedback is nu mede gericht op het begeleiden van het groepsproces.

Er zijn zo nodig time-outs om uitleg en feedback te geven.

Er is een thee/koffiemoment tijdens de intervisiesessie.

16.00 **Afronding**

- Terugblik op dag 2: wat was leuk, leerzaam, bruikbaar?
- Selecteren van twee of drie nieuwe methoden uit het Praktijkboek intervisie.
- Afspraken over huiswerk: bestuderen de hoofdstukken waarin deze methoden beschreven worden en het uitwerken van een casus.
- Invullen digitaal evaluatieformulier.

16.15 **Afsluiting**

Accreditatie

Gelet op de effectieve onderwijstijd tijdens de contactdagen en de terugkerende huiswerkopdracht vooraf die getoetst wordt tijdens het programma, wordt accreditatie aangevraagd voor 6 uur onderwijs per cursusdag, samen 18 uur.

Vorbereidende opdracht voor dag 3

De deelnemers lezen ter voorbereiding de hoofdstukken uit Praktijkboek intervisie. Proces en methoden die aansluiten op de geselecteerde intervisie methoden.

Zij denken na over een casus die ze in willen brengen en stellen zich de vraag welke methode het meest geschikt is om deze casus te bespreken.

De deelnemers benutten wat ze geleerd hebben zo mogelijk in praktijk.

Dag 3: Intervisie in een breder kader

Deze laatste dag heeft een vergelijkbare opzet als dag 2. Er is ruimte voor een terugblik op ieders ervaring bij het begeleiden van intervisie sinds dag 1 (voor zover dat gegeven de coronacrisis is gelukt. We verbreden onze horizon wat en staan we stil bij vragen als hoe intervisie bijdraagt aan een prettiger werkklimaat voor professionals en aan de kwaliteit van hun handelen?

Daarnaast is er ruim aandacht voor de intervisiemethoden die door de deelnemers zijn geselecteerd voor deze dag.

Resultaat

- Je kunt de meerwaarde van intervisie en ICT benoemen voor professionals en voor de organisatie waarin zij werken.
- Je hebt geoefend met intervisie volgende de methoden die voor deze dag zijn geselecteerd.
- Je hebt je leerervaringen rond intervisie tijdens de periode van deze meerdaagse training gedeeld met de andere deelnemers en de docenten.

9.15 Welkom op dag 3

Aandacht voor de ervaringen van de deelnemers met wat ze leerden op dag 1 en 2. Wat zijn ieders ervaringen? Wat heb je hiervan geleerd? Iedere deelnemer komt hierover kort aan het woord.

Uitleg over het programma. Ruimte voor eerste vragen over de zelfstudieopdracht.

10.00 Intervisie in een breder kader

Plenaire discussie over de plaats van intervisie in de scholing en professionalisering van artsen. Wat is de meerwaarde in het kader van boeien en binden van jonge en oudere collega's? Heeft het een rol bij een scheppen van een inspirerend opleidingsklimaat voor artsen? Samen met de deelnemers wordt nagedacht over passende argumenten voor eventuele discussies met collega's en managers over het belang van intervisie/ICT.

10.45 Pauze

11.00 Aandacht voor de geselecteerde interventiemethoden

De docenten bespreken de geselecteerde interventiemethoden, rekening houdend met de zelfstudie van de deelnemers.

Geïntervieweerd wordt welke casus de deelnemers kunnen inbrengen. Besproken wordt welke methode het best aansluit bij specifieke casus? Waarom is het belangrijk hierop te letten? Het doel is duidelijk te maken dat de casus leidend is voor de keuze van een passende intervisiemethode en dat de facilitator daarom moet informeren welke casus zullen worden ingebracht. Zeker in het begin is voldoende voorbereiding belangrijk voor een goed resultaat.

Selectie van de casus die in de middag behandeld zullen worden en de deelnemers die het gesprek zullen begeleiden.

12.00 Ruimte voor vragen en onderwerpen die nog onvoldoende aandacht hebben gehad

De vragen en aandachtspunten kunnen betrekking hebben op dag 3 of op de eerdere dagen.

12.30 Lunch

13.30 Intervisie in twee subgroepen

Gedurende de middag wordt gewerkt in twee subgroepen, ieder begeleid door een van de docenten. Er wordt meteen begonnen met intervisie volgens een van de geselecteerde methoden. Er is ruimte om ook met de andere methode (of methoden) te oefenen bij een tweede (of derde) casus.

De docenten lassen zo nodig time-outs in om uitleg en feedback te geven.

Er is een thee/koffiemoment tijdens de intervisiesessie.

16.00 Afronding

- Terugblik op dag 3: wat was leuk, leerzaam, bruikbaar?
- De deelnemers wordt gevraagd wat ze vooral geleerd hebben en gaan benutten in hun rol als facilitator.
- Invullen digitaal evaluatieformulier.

16.15 Afsluiting met een feestelijk tintje